

Terveiset Ruotsin Kumlasta, matka oli todella antoisa

Vierailu Kumlan vankilassa 29.06.2015

Matkan tarkoitus: Tutustuminen Kumlan vankilan retriittiosaston toimintaan.

Matkalla mukana olivat Hämeenlinnan vankilan retriitti-pilotoinnin retriittiohjaajat pastori Sakari Toiviainen ja rovasti Marjatta Malmberg, Helsingin vankilan pastori Miika Hynninen sekä allekirjoittaneet Ulla ja Helena. Matkaseura oli mitä mainioin - ”pappia kyydissä”; matkalla naurettiin ja tunnelma oli todella kevyt tiukasta matka-aikataulusta huolimatta.

Ohessa muutamia kuvia reissusta. Vankilan sisällä emme valitettavasti päässeet kuvaamaan.

Helena, Marjatta, Ulla, Miika ja Sakari

Kumlan vankilasta

Kumlan vankila on avattu vuonna 1965 ja vankipaikkoja laitoksessa on 463. Turvallisuustaso on Ruotsin vankiloiden korkein eli luokkaa 1 (Ruotsissa laitokset jaetaan kolmeen turvallisuusluokkaan).

Henkilökuntaa vankilassa on noin 450.

Kumlan ohessa on myös Kriminalvårdenin ”Riksmottagning”, jossa laaditaan riski- ja tarvearviot miesvangeille. Naisvangeille riski- ja tarvearviot laaditaan Hinsebergin vankilassa. Kuulimme, että naisille järjestetään myös retriittijaksoja, mutta ne toteutetaan, Kumlan varsinaisen luostariosaston remontin ollessa käynnissä, Hinsebergissä. Naisille ei myöskään järjestetä Ruotsissa pitkiä retriittejä kuten miehille. Vierailumme aikana osa Kumlan vankilaa oli tosiaan remontissa, joten vankeja oli paikalla hieman vähemmän kuin tavallisesti eli noin 400.

Kumlan vankila sijaitsee noin viiden minuutin ajomatkan päässä Kumlan rautatieasemalta.

Kumlan hieno juna-asema

Junamatkalla orientoiduttiin retriittiin : Pastorit hakivat Arlanda- Avesta-Krylby junaosuuden liput Arlandan lentokentän Pressbyrosta ja saivat "Tyst avdelning" maininnalla varustetut junapaikat. Nauroimme, että sattuias hiljaisuuden retriitin vetäjille kohdenetut paikat, ihan pyytämättä. Nauru ja höpinät jäivät kuitenkin sikseen, hiljaisuus tarkoitti myöskin hiljaisuutta: "Tyst, det här är en tyst avdelning"....

Saavuttuamme Kumlan vankilan portille puolilta päivin 29.06.2015, vankila levittäytyi eteemme kuin jokin suuri ja aidoitettu teollisuusalue.

Kumlan vankila avautuu eteemme

Kuljimme porteista ja eri ovista – ihmisiä ei näkynyt vain kaiuttimista kuuluva ohjeistus opasti seuraavalle ovelle.

Kumlan vankilan sisätiloihin päästyämme meidät otti vastaan luostariosastosta vastaava retriittiohjaaja, pastori Boel-Marie Lennartsdotter.

Päästyämme tiukkojen turvatarkastusten läpi, suuntasimme ensin lounaalle, jonka nautimme henkilökunnan ruokalassa. Ruoka maistui matkaajille – olimmehan olleet matkalla jo aamutunneista lähtien.

Boel-Marie toimi oppaanamme ja liikuimme ”bunkkeri-käytäviä” retriittiosastolle, joka olikin todella viihtyisä erillinen kerros vankilan sisällä. Valitettavasti emme päässeet kuvaamaan osastoa. Varsinainen luostari, ”Klostret”, oli vierailumme aikaan remontissa, mutta toimiva retriitti-osasto oli kyetty rakentamaan väliaikaisesti myös erilliselle osastolle. Kyseisenä päivänä ei retriittiläisiä osastolla ollut, mutta heitä oli taas saapumassa seuraavana päivänä. Vangeille sellejä oli 9 ja ohjaajille 2 (toinen ohjaajien selleistä oli varattu mahdolliselle vierailevalle retriittiin vetäjälle). Sellit olivat yhden hengen sellejä ja niiden varustetaso vastasi normaalia selliä.

Retriittiosaston ohjaajan mukaan retriittiosastolle pääsyä jonotetaan ja odotusaika osastolle pääsyyn voi olla jopa vuoden. Retriittijaksolle hakeudutaan erillisellä hakemuskäytävällä ja laitoksen lausunnon jälkeen ne käsitellään Kumlan vankilassa. Keskusteltaessa ja hakemuskäytävällä sisältyön tutustuessamme, huomasimme, ettei se poikennut paljontaan Hämeenlinnan pilotoinnin aikana käyttämämme hakemuskäytävästä. Suurimpana eroavaisuutena oli se, että Ruotsissa retriittiosaston vastaava ohjaaja osallistui aktiivisesti retriittiläisten valintaprosessiin.

Retriittejä Kumlassa pidetään noin 2-3 kuukaudessa. Pidempiä retriittejä järjestetään noin kolme kertaa vuodessa. Kysyimme, millainen on retriittiohjaajan vapaa, esimerkiksi 30 päivän retriitin jälkeen, ja Boel-Marie vastasi sen olevan vastaavasti kuukauden mittainen. Huomioitava seikka mm. se, että retriitin aikana ohjaaja yöpyy osastolla vankien kanssa, joten retriittijakson aikana ohjaaja on intensiivisesti läsnä koko ajan. Näin luodaan yhteisöllisyyttä. Osastolla oli käytävillä kameravalvonta ja vankien sellit olivat suljettuina yöajan.

Osastolla oli rakennettu erillinen tila kappeliksi, lisäksi oli rukous- ja meditaatiohuoneita sekä yhteiset tilat ruokailuun ja vapaa-ajan viettoon.

Luonnollisesti myös pesutilat ja vaatehuoltoon liittyvät tilat olivat sijoitettuina osastolle. Huomasimme, että sellit osastolla oli nimetty pyhimysten mukaan, seinillä ja pöydillä oli paljon retriittiin liittyvää materiaalia ja käytävillä antoivat kynttilät lämmintä valoa – yleistunnelma oli ”mystisen puhuttelevan pysäyttävä”.

Boel-Marie kertoi, että paras retriitin aika on vuoden pimeä aika, koska keväällä ja kesällä vangit ovat liian virittäytyneitä keskittyäkseen retriittiin parhaalla mahdollisella tavalla.

Eteemme avautui huoneita toisensa jälkeen. Yleisväritys oli punainen. Myöhemmin saimme kuulla, että retriitin aikana väritys muuttuu punaisesta, siniseen, mustaan ja lopulta valkoiseen.

Myös retriittiosastolla työskentelevät kolme vartijaa (*vårdare*) esittäytyivät saapuessamme osastolle. Valvontahenkilökunta oli osa retriittiosaston yhteisöllisyyttä ja he kertoivat viihtyvänsä ja arvostavansa työtään osastolla. Vartijoiden vaihtuvuus osastolla pyrittiinkin pitämään vähäisenä. Boel-Marie oli kertonut ennen matkaamme, että erään osastolla työskentelevän vartijan sukujuuret ovat Suomessa. Kolmannen sukupolven maahanmuuttaja, Timo olikin hyvin avulias ja mukava tuttavuus – suomea hän ei tosin suostunut puhumaan, joten käytimme yhteisenä kielenä englantia ja ruotsia. Se olikin varmaan viisasta, Timo yhdisti Hämeenlinnan ja Linnanmäen toisiinsa - toisaalta; sama karuselli... Tästä lupasimme kuitailla suomalaista huumoria ymmärtävälle Timolle jatkossakin, mikäli tapaamme.

Viihdyimme retriittiosastolla useamman tunnin ajan, keskustelimme ja katsoimme mm. videon osaston toiminnasta. Kyseistä videota emme valitettavasti saaneet käyttöömmemme, mutta oheisen trailerin nappasimme Boel-Marien vinkistä You tubista:

<https://www.youtube.com/watch?v=5ohw7t8F0qo>

Keskustelimme, välillä kahvia keitellen, Ruotsin retriittitoimintaan liittyvistä käytännöistä ja niiden soveltuvuudesta Suomen vankeinhoitoon.

Suomen retriittipilotoinnin ollessa jo toteutunut, pystyimme myös vaihtamaan kokemuksia ja esittämään yksityiskohtaisia kysymyksiä.

Alla Ruotsin retriittiosaston päiväohjelma, joka ei poikennut paljoakaan Suomessa järjestetyn pilotointijakson päiväohjelmasta.

Dagsschema Dag 2-5:

08:00	Väckning + frukost + dusch
08.45 - 9:05	Promenad
09:15	Laudes i kapellet
10:00	Samtal och avspänning börjar. Se personligt schema
12:00	Middagsbön (Sext) och Lunch
12:30 - 14:45	Promenad
15:00	Samtal och avspänning börjar. Se personligt schema
16:30	Kvällsmat
16:55 - 17:25	Promenad
17:40	Djupmeditation i kapellet
18:00	Mässa
Ha nattfikat klart före kl 19:00	
19:30	Samling "Completerium"
19:45	God Natt!

Raha ja kustannukset otetaan aina puheeksi. Osastolla työskentelevät kertoivat, että luostaritoiminnan alkaessa osaston kustannuksista vastasi Ruotsin kirkko, mutta jo vuodesta 2006 lähtien retriittiosastolla työskentelevien palkat on maksanut Kriminalvården.

Retriittitoiminnan lisäksi Kumlan vankilassa työskentelee useita kirkollisia toimijoita sekä muiden uskontokuntien edustajia.

Kirkollisia toimijoita Ruotsin vankiloissa onkin suuri määrä verrattuna Suomen vastaavaan. Kumlan vankilassa kerrottiin työskentelevän useita henkilöitä pelkästään hengellisessä työssä retriittiosaston toiminnan lisäksi.

Retriitti ja luostaritoiminta "*Klosterverksamhet*" on osa Ruotsin vankeinhoidon järjestämää kuntouttavaa toimintaa.

Retriittitoiminnan vaikuttavuuteen liittyen, retriittiosastolla työskentelevät kertoivat ihmisessä tapahtuvan sisäisen kasvamisen ja muutoksen olevan vaikeasti mitattavissa, joten tilastot vaikuttavuudesta liittyvätkin lähinnä ihmisen tuleviin elämän valintoihin, elämänlaadun paranemiseen ja tätä kautta pitkän ajan uusintarikollisuuden vähenemiseen. Keskustelimme myös siitä, että tämä sama mitattavuusongelma on kaikissa toiminnoissa ja ohjelmissa havaittavissa. Retriittitoiminnan vaikuttavuuden puolesta puhuu kuitenkin selkeästi se, että toiminta on jatkunut Ruotsissa pitkään, se on vakiintunut ja sitä on kehitetty edelleen. Toiminnan tärkeyden tiedostavat niin vangit kuin vankilan henkilökunta.

Retriittijaksolle osallistumisen vaikuttavuudesta on tehty myös tutkimuksia ja niitä tehdään edelleen. Esimerkkeinä voisi mainita Reine Christianssonin (2012) tekemän tutkimuksen retriittijakson positiivista muutoksista sen läpikäyneissä miesvangeissa ("*Ignatiansk retreat som kriminalvård: En kvalitativ studie om fångarnas personliga utveckling*") ja syksyllä 2015 julkaistava laaja raportti, jossa Lena Roxell Tukholman kriminologisesta Instituutista selvittää Kriminalvårdenin retriittitoiminnan historiaa, toimintatapoja sekä myös vankien ja työntekijöiden kokemuksia retriittitoiminnasta.

Boel-Marie kertoi, ettei heillä ole ollut osastolla järjestykseen ja turvallisuuteen liittyviä ongelmia: "Karskit miehet muuttuvat osastolla lempeiksi koiranpennuiksi".

Muutoksen retriittiin osallistuneissa Boel-Marie kertoi näkyvän heti parin päivän osastolla olon jälkeen; pingottuneet hartiat valahtavat rentoina alas.

Kyse näyttääkin olevan lähinnä oman sisäisen rauhan ja harmonian saavuttamisessa, mahdollisuudesta miettiä omia valintoja ja vastuuta omasta elämästä, ”oman elämän rakentamisesta ja haltuunotosta”.

Lyhyesti luostaritoiminnasta Ruotsin vankeinhoidossa

Klosterverksamhet eli Ruotsin vankeinhoitoon liittyvä luostaritoiminta käynnistyi vuonna 2001 Ruotsin Kumlan vankilassa. Pastori Truls Bernhold oli toiminnan alulle panija.

Ja yllätys, yllätys – tätä ei meistä varmaan moni tiedä ja tästä voi olla ylpeä: Boel-Marien mukaan ruotsalaiset saivat retriittiosaston perustamisen aloitukselle idean nimenomaan Suomesta! Truls Bernholdin vierailu Suomen vankiloissa ja niissä järjestettävään yhteisölliseen toimintaan tutustuminen teki häneen vaikutuksen ja hän sovelsi näkemäänsä Ruotsissa juurikin luostariyhteisön kehittämiseen vankilan sisällä.

Luostariosasto on erillinen osasto vankilassa, jossa pidetään sekä lyhyitä että pitkiä retriittejä, lisäksi on myös muutaman päivän erityisretriittejä.

Lyhyt retriitti kestää pääsääntöisesti 7 päivää ja pitkä retriitti 30 päivää.

Retriitti toiminta on suunnattu Ruotsissa lähinnä pidemmällä vankeustuomiolla oleville vangeille.

Retriittiin voivat hakeutua Ruotsissa kaikki sellaiset miesvangit, joilla ehdonalaan vapautteen pääsyyn on jäljellä vähintään 2 vuotta (naisilla vastaava aika lyhyeen retriittiin on ½ vuotta).

Pidempään 30 päivän retriittiin voivat hakeutua kaikki ne miesvangit, jotka ovat jo osallistuneet 7 päivän retriittiin. Näin varmistetaan, että valmiudet ja motivaatio selviytyä pidemmästä retriitistä ovat olemassa. Naisvangeille Ruotsissa ei järjestetä pitkiä retriittejä, pelkästään viikon mittaisia.

Retriitti tarkoittaa ”itseensä menemistä”. Retriitin aikana vetäydytään vankilan arkielämään kuuluvista asioista; jättäen television katselu, puhelut, vierailut sekä keskustelut toisten vankien kanssa, kuunnellakseen sen sijaan omaa itseään – oman itsensä syvyyttä.

Retriitissä työkaluina käytetään mm. hiljaisuutta, Raamattua, meditaatiota/reflektointia ja ympäristöä - tavoitteena itsensä löytäminen rakennettujen suojamuurien takaa. Inspiraation lähteenä retriitin aikana käytetään Ignatiuksen *Hengellisiä harjoituksia*.

Ignatiaaninen perinne on näin ollen selkeästi ankkuroitunut kristilliseen hengelliseen elämään.

Retriittiä ei voida kuitenkaan pitää kurssina kristinuskoon vaan tarkoituksena on pelkästään itsensä löytäminen.

Eräs retriitin käynyt vanki on kiteyttänyt retriitin tarkoituksen ja luostaritoiminnan seuraavanlaiseen asuun:

”Olen löytänyt itseni, oppinut tuntemaan itseäni, tullen enemmän tietoiseksi myös menneisyyteeni liittyvistä asioista. Siksi voin nyt katsoa eteenpäin”.

Retriittitoiminnalle on myös kehitetty polutusta ja jatkumoa siviiliin.

Oheisissa esitteissä on kuvattu jatkumo Kumlasta Skänningeniin ja Mariagårdeniin.

Klostervägen

- för dig som vill hitta hem till den du är

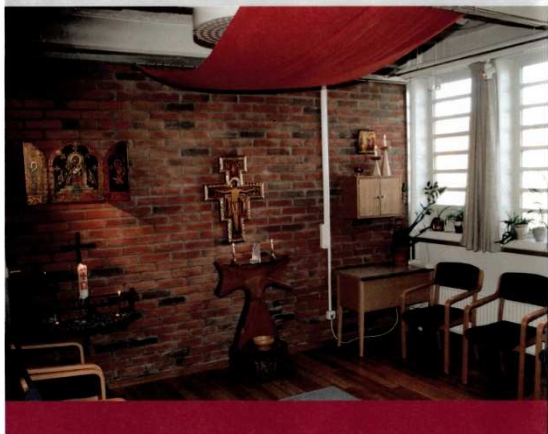

Kriminalvården

www.kriminalvarden.se
601 80 Norrköping
Telefon 077-22 80 800

Ytterligare ex. kan beställas från Förlaget, fax 011-496 35 17
Beställningsnummer: 6014
Tryckår 2011

Längtar du efter att hitta ett inre lugn? Att se verkligheten bakom dig själv och få insikt i vem du är? Då kanske klostervägen är något för dig.

Vad är klostervägen?

Klostervägen är en värdkedja för långtidsdömda män inom Kriminalvården, som innehåller olika delar. Målet med att delta i klosterverksamhet är att hitta tillbaka till sig själv, till den man är. Det är ingen kurs i kristen tro. De verktyg som används är tystnaden, Bibeln, meditation/reflektion, miljö och det egna modet att se verkligheten om sig själv bakom alla fasader.

Klosterverksamheten grundar sig på Ignatius av Loyolas* trossatser som innebär "att segra över sig själv och forma sitt liv utan att låta sig påverkas av några oordnade böjelser". Behandlingen i Ignatius andliga övningar kan sammanfattas i tre ord - Rena, Forma, Leva. Grunden är självrespekt, respekt för andra samt livets okränkbarhet.

* Ignatius av Loyola, född 1491 i Spanien, grundare av Jesuitorden, helgonförklarad och särskilt känd för sina "andliga övningar".

"Innan 30-dagarsretreaten såg jag resten av livet som en mödosam väg mot ett barmhärtigt utlocknande. Efter retreaten upplever jag en gryende livsglädje med hopp och förväntan inför framtiden."

Citat från intagen i Skänninge.

Det börjar i Kumla

Klostret på anstalten Kumla är en särskild avdelning med åtta bostadsrum, sju meditationsrum och övriga utrymmen. Hit kommer intagna som vill genomgå "retreater". Att genomgå en retreat betyder att du drar dig undan vardagslivet i fängelset, lämnar tv, besök, vanliga rutiner, ja till och med det mesta pratet med andra. Istället lyssnar du inåt och möter dig själv på djupet. Till din hjälp har du en andlig vägledare, som stöttar i arbetet.

Det finns korta och långa retreatar. Korta retreatar pågår i cirka sju dagar, då du får prova tystnaden och har övningar och samtal med en andlig vägledare. Den långa retreaten pågår under trettio dagar. För att genomgå den långa retreaten måste du först ha genomgått den korta samt helst ha minst två år kvar av din fängelsestid.

* Hit kan alla som är långtidsdömda söka.
(Intagna med utvisning i domen är ej en prioriterad målgrupp.)

"Jag har hittat mig själv, lärt känna mig själv och blivit mer medveten och närt mer insikt i mitt förflutna. Därför kan jag nu se framåt."

Citat från intagen som genomgått den långa retreaten på Kumla.

och fortsätter i Skänninge

Vid anstalten i Skänninge finns två bostadspaviljonger med arton platser för "förlängd klosterverksamhet". De flesta intagna som vistas här har genomgått den långa retreaten vid klostret på Kumla och visat intresse för andliga frågor. Vid paviljongerna i Skänninge är ambitionen att bibehålla effekterna av retreaten i Kumla. Varje dag hålls tre gemensamma samlingar för reflektion, läsning och samtal och en andlig vägledare har regelbundna träffar med de intagna. De som bor på avdelningen ansvarar bland annat för mat- och tvättdistributionen vid anstalten och arbetar i kök och utelag.

* Hit kan du söka om du genomgått den långa retreaten vid klostret i Kumla.

"Religion är till för dem som är rädda för helvetet, andlighet är för dem som redan varit där."

Citat från intagen i Skänninge.

Inför frigivningen

I Vadstena vid Vättern finns Mariagårdens behandlingshem med åtta platser, som drivs av Linköpings stadsmission. Mariagården är ett behandlingshem för dig som vill söka värdvistelse med klosterinriktning. Boendet är enkelt och baseras på självhushållning. Under dagtid blandas andliga övningar med reparationsarbete, fastighetsskötsel, arbete i klosterträdgården, arbetsträning i Linköping och studier vid exempelvis Vadstena folkhögskola som finns i närheten.

* För att kunna ansöka om värdvistelse på Mariagården ska du ha deltagit i någon form av klosterverksamhet/retreat och/eller genomgått ett tolvstegsprogram på anstalt.

Hur söker jag?

Vill du veta mer om klosterverksamheten? Ta då kontakt med fängelsepräst/pastor/diakon eller annan personal på din anstalt, så hjälper de dig med information om hur du ansöker.

Läs mer

Mer information hittar du i foldern "Klosterverksamhet för män".

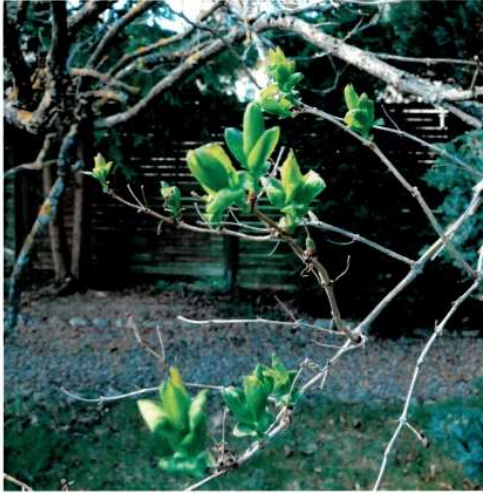
Välkommen att upptäcka en ny sida hos dig själv - att hitta hem till den du är!

"För första gången i mitt liv har jag känt mig accepterad."

"Jag har fått tillbaka min självkänsla."

Citat från intagna vid Mariagården i Vadstena.

Linköpings Stadsmission

MARIAGÅRDEN, KLOSTERLEDGATAN 1, VADSTENA TFN 0143-10668
POST: BOX 16, 581 01 LINKÖPING www.linkopingsstadsmission.se

Linköpings Stadsmission gör människor nya möjligheter genom stöd, behandling och arbetsträning. Vi tror på möjligheterna i mötet med varje människa. Vår vision är ett mänskligt samhälle. GÅVBANKIDNO 900-9780

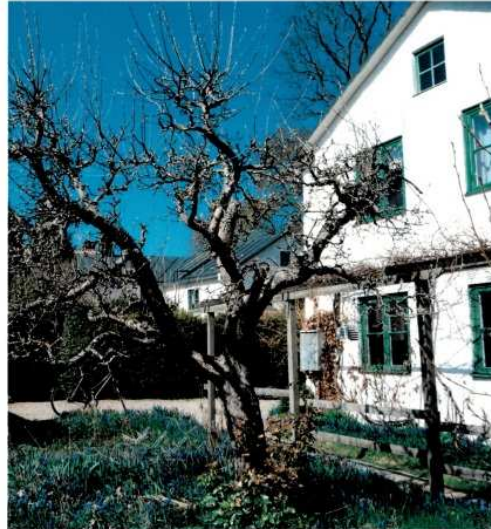

Foto: Cecilia Sjöman

Mariagården

Behandlingshem med klosterinriktning för fängelsedömda män

Ölj oss på Facebook -
Linköpings Stadsmission

Linköpings
Stadsmission
www.linkopingsstadsmission.se

VÅRT BEHANDLINGSHEM MARIAGÅRDEN I VADSTENA erbjuder en möjlighet till vårdvinstelse för män som dömts till fängelsestraff och som är på väg tillbaka ut i samhället.

Behandling

Mariagården var tidigare Mariadötrarnas kloster. Vi har åtta platser och du kan komma på vårdvinstelse upp till ett år. För att få komma till oss ska du ha deltagit i någon form av klosterverksamhet/retreat och/eller genomgått ett tolvstegsprogram på anstalt.

Hos oss följer du ett veckoschema som innehåller meditation, bön, vandringar, trädgårdsarbete, lättare snickeri, samt kreativ verksamhet i form av t ex teckning, målning, foto eller annat du är intresserad av. Vi har behandlings-samtal enskilt och i grupp. Du bor enkelt. Vi har självhushåll, d v s gruppen sköter inköp, matlagning, städning, tvättning och andra uppgifter som krävs i ett hem.

På Mariagården arbetar behandlande personal dagtid och behandlingsassistenterna kvällar, nätter och helger. Alla har ett eget andligt innehåll i sitt liv i kombination med hög formell kompetens för att din tid här ska bli till glädje för dig. Personalen leder grupper och stöttar dig i ditt utslusningsarbete.

Tillsammans med dig arbetar vi fram en behandlingsplan för din vistelse på Mariagården. Tiden här är en utslusning där vi arbetar för att du vid din frigivning ska ha

- boende
- arbete/studier/praktik
- meningsfull fritid
- arbetat med ditt nätverk

Ansökan till Mariagården sker på sedvanligt sätt. Hör med din kontaktperson. För mer info – ring gärna Mariagården direkt, tfn 0143-10668.

Verksamheten drivs på avtal med Kriminalvården och är en del av den s k Klostervägen – en värdekedja för långtidsdömda män inom Kriminalvården.

Lopuksi

Retriittiosaston vastaava ohjaaja Boel-Marie ei ole käynyt koskaan Suomessa, joten kutsuimme hänet ja hänen kollegansa vastavierailulle Hämeenlinnaan.

Tunnelma vierailun aikana oli lämmin ja ruotsalaiseen tapaan välitön. Boel-Marie ja muut retriittiosastolla työskentelevät toivottivat lähtiessämme osastolta onnea ja menestystä myös Suomen retriittitoiminnan aloitukseen.

Kuulimme, että myös Norja ja Tanska ovat jo aloittaneet retriittitoiminnan lanseerauksen maidensa vankeinhoitoon, joten tulevaisuudessa toiveena onkin tapaaminen skandinaavisissa merkeissä, kokemuksia Pohjolan maiden välillä jakaen.

Eikä tässä vielä kaikki... Retriitti leviää myös Fefin (Finding Education for Female Inmates; EU:n Grundtvigiin kuuluva yhteistyöhanke 8 EU-maan välillä) kautta: Hämeenlinnan vankilan retriittipilotointi esiteltiin kuluvana kesänä Sisiliassa ja vastaanotto oli erittäin myönteinen.

Retriitistä tulette kuulemaan vielä lisää mm. 24.09.2015 järjestettävässä Fefin loppuseminaarissa Tampere-talolla, joten kuulemisiin ja näkemisiin Hämeenlinnasta!

Paljon jäi varmaan kertomatta, mutta tässä jotain.

Vastaamme mielellämme, mikäli haluatte tietää lisää aihealueeseen liittyen.

Hiljaisen rauhallisen rentouttavia kesäpäiviä teille kaikille toivottavat koko poppoon puolesta

Helena ja Ulla

"Tulkoon vankien huokaus sinun kasvojesi eteen; suuren käsivartesi voimalla pidä elossa kuoleman lapset." PS 79:11